

İÇİNDEKİLER

Gülen Prens /Sırbistan.....	5
Güzel Kuş /Romanya.....	23
Küçük Yaban Gülü /Romanya.....	37
Dünyada Benden Daha Zengin Var mı? /Bosna-Hersek... 	49
Hitur Petur (Ya da Akıllı Peter) /Bulgaristan.....	59
Mart Neden 31 Gündür? /Bulgaristan.....	65
Çingene Kızın Babası /Bulgaristan.....	67
Adsız Çocuk /Arnavutluk.....	71
Üç Arkadaş /Arnavutluk.....	81
Sabahyıldızı ile Akşam Yıldızı /Romanya.....	91
Perseus'un Öyküleri.....	101
Yılanlar Kralının Armağanları /Bosna Hersek.....	141

GÜLEN PRENS

Sırbistan

Bir zamanlar, üç oğlu, bir de kızı olan bir çiftçi varmış. En büyük oğlu çok çalışkanmış; sürekli kitap okur, birçok şey öğrenirmiş. Babası, "Mihailo'yu okula gönderelim de papaz olsun," dermiş.

Ortanca oğlan ticarete yatkınmış; bir şey almak istedi mi, hemen karşılığında bir şey vermeyi önerirmiş; kendisinden bir şey istendi mi, karşılığında ne alacağını sorarmış. Üstelik verdiği de hep aldığından daha değersiz olurmuş. "Jakov iyi satıcı olacak," dermiş çiftçi. "Çalışkan, akıllı; günün birinde zengin bile olabilir."

En küçük oğlu Stefan'ın ise hiçbir yeteneği, becerisi yokmuş; ne kitaplara gömülür, ne de alışveriş yaparmış.

Kız kardeş: Militza en çok onu severmiş; Çünkü kardeşlerin en nazığı Stefan'mış, çok da eğlenceli, espiriliymiş üs-

telik Gece olduğunda kız kardeşine masal anlatır, onunla oynarmış.

Ama çiftçi -elbette ki- büyük oğullarının dediklerine kulak asarmış.

"Bu zavallı Stefan'ın sonu ne olacak?" dermiş, "İyi bir çocuk; ama hep anlamsız anlamsız şeyler söylüyor. En iyisi çiftlikte kalıp çalışması."

Aslında çiftlik Stefan için çok iyi bir yermiş; Oğlan güçlüymüş; ekip biçmeyi, harman kaldırmayı, hayvanlarla uğraşmayı seviyormuş. Hayvanlarla, sanki insanmışlar gibi konuşurmuş; yanlarına geldiğinde atlar kişner, inekler yumuşak burunlarını omzuna sürermiş; domuzlar da se-vermiş onu, bacakları arasında dolaşip dururlarmış.

Mihailo da, sanki çiftçi olmak utanılacak bir şeymiş gibi, "Stefan olsa olsa çiftçi olabilir," dermiş. Jakov da alay edermiş: "Domuzların peşinden geldiğini görenler kim bilir ne kadar gülerler. Köyün içinde yaşamaya başladığımda, umarım beni ziyarete gelmez."

İki ağabeyinin anlamadıkları başka bir şey de, Stefan'ın neden sürekli güldüğü, durmadan şaka yaptığıymış. Gerçi iki kişinin yapabileceği işi yaparmış; ama ister çalışsın, ister dinlensin, onu sürekli şaka yaparken, sonra da gevrek gevrek gülerken görebilirmişsiniz.

"Aptal olduğumu düşünüyorum," dermiş Mihailo. Jakov da söylediklerini köydekilerin duymamasını umar durur-

muş; "Sadece ona gülseler sorun değil," dermiş, "kardeşi-miz olduğundan bizimle de alay edecekler."

Bu söylenenleri Stefan hiç umursamazmış; onlar kaşla-rını çattıkça, o kahkahaları koyuverir, onların sert bakışla-rına karşı güzel fıkralar anlatır, anlamsız şeyler söylermiş. Her akşam, yemekten sonra kız kardeşi Militza elini çırpı-arak bağırmış: "Hadi Stefan, bana bir masal anlat! Hadi, bir masal anlat!"

"Baba!" diye seslenirmiş Mihailo, "Şunu sustursana! Ap-talca konuşuyor; tek yaptığı, Militza'nın kafasını saçma sa-pan şeylerle doldurmak"

Bu sözler Militza'yı çok kızdırır, küçük ayağını yere vu-rarak bağırmış: "O aptal değil! Herkesten daha çok şey biliyor; herkesin yaptığından daha çok da iş yapabilir. O benim bu dünyadaki biricik, yakışıklı ağabeyim."

İşte Militza, Stefan'ı böyle seviyormuş; birini severseniz, onun mükemmel olduğunu düşünmeniz de çok olağandır. Ancak babaları Mihailo'ya hak verirmiş; ne de olsa çok okurmuş. Bu nedenle de Stefan'ı düşündüğünde başını hep iki yana sallar dururmuş.

Kardeşlerin yaşadığı krallığı yöneten çarın bir kızı var-mış; oğlunun olmamasından duyduğu boşluğu, kızını oğ- lan gibi yetiştirerek doldurmuşmuş. Dünyanın en iyi öğ- retmenlerini saraya getirtmiş; zavallı kız, tahta çıktığında

gerekli olacak diye sanat, hukuk, felsefe gibi bir sürü şeyi öğrenmek zorunda kalmış.

Uysal olduğundan, babasını da sevdiğinden bütün zamanını ders çalışmaya ayırmış. Ders veren yaşlı öğretmenlerin genç bir kıza pek de eğlenceli arkadaş olamayacakları açık olduğu gibi, en yakın yardımcısı olan kadın da onlardan daha iyi değilmiş; yaşlı ve çok ciddiymiş.

Zavallı prenses, coğrafya ya da aritmetik dersinin arasında aynaya göz atacak olsa, yardımcısı hemen koluna vurur, "Kuru güzellik bir prensese yakışmaz," dermiş.

Sonunda, bir gün prensesin tepesi atmış ve bağırması: "Ben genç bir kıyım. Prensese de olsam güzel olmak isterim. Her gece bir eğlenceye gitmek, yakışıklı erkeklerle dans etmek isterim."

"Köylü kıy gibi konuşuyorsun," demiş yardımcısı.

Daha da kıyan prensese kendini tutamamış, söylememesi gereken bir şey söylemiş: "Keşke köylü kıy olsaydım! O zaman dantelâl eteklikler giyebilir, dansa gidebilirdim; gençler önümde eğilirlerdi. Burada bütün zamanımı yaşlı, garip adamlarla ve aptal, yaşlı bir kadınla geçiriyorum."

Her ne kadar öğretmenleri yaşlı, garip adamlar olsa da, yardımcısı da aptal görünüşlü, yaşlı bir kadınsa da prensesin böyle söylememesi gerekirmiş. Yaşlı yardımcısını çok incitmiş; kadın ağlaya ağlaya çann yanına gitmiş, kızının davranışlarından yakınmış.

"Bunca yılını kızınıza harcadıktan sonra ödülüm bu mu olacaktı?" demiş, "Onun peşinde koştuktan yaşlandığım, zayıf kaldığım doğru; ama bana aptal, yaşlı kadın demesi çok ağırımaya gitti. Dünyanın uzak köşelerinden getirdiğiniz bütün o akıllı adamların da yaşlı, garip adamlar olduklarını söylüyor."

Gerçi o akıllı adamların garip görünüşlü oldukları doğruymuş da, bu durumda yardımcı kadın haklıymış: Prensesin bunları söylememesi gerekirmiş.

Yaşlı kadın bir kez içini dökmeye başlamış ya, sürdürmüş konuşmasını: "Ya sizin için söyledikleri! Siz tahtınızı ona bırakmayı düşünedurun, o bir köylünün kızı olmayı yeğleyeceğini, o zaman dantelâlı eteklikler giyebileceğini, gençlerin gelip önünde eğileceklerini söylemesine ne dersiniz? Bir prensese hiç yakışıyor mu bunlar?"

Bunları duyan çar çok öfkelenmiş -aslında prensesin huyunu suyunu doğrudan babasından aldığı söylemeden geçmeyelim.

"Vay, vay, vay!" demiş çar. "Gönder bakalım prensesi yanıma; söylediklerinin hesabını sorayım."

Yardımcısı, etekleri zil çalarak prensesin yanına dönmüş, babasının kendisini beklediğini söylemiş. Kızını görür görmez bağırmaya başlamış çar: "Vay, vay, vay! Söyle bakalım; yaşlı, garip adamlar; aptal, yaşlı kadın ne demek?"

Çar ne zamam böyle esip kükremeye başlasa, o tatlı, uysal kız gider, gözlerinde kıvılcımlar çıkan, yüzü öfkeden kızaran bir kız gelirmiş; prensesi böyle görenler, "Ne kadar da babasına benziyor," der, ortalarda görünmemeye çalışırlarmış.

"Düşündüğüm tam da bu!" demiş prenses, "Çevremde yığınla yaşlı, garip adam, bir de aptal, yaşlı kadın var. Bıktım artık! Eğlenmek istiyorum! Gülmek istiyorum."

"Vay, vay!" diye yine homurdanmış çar, "Ne de iyi bir prensesmişsin! Git çalışma odana; terbiyeni takın."

Prensес çarın yanından ayrılmış; ama başı dik, aynı çar gibi yürüyerek. Öyle ki, yardımcısı epeyi bir ürkmüş.

Prensес çalışma odasına gitmiş; ama davranışını hiç değiştirmemiş: Yıldızların ülkelerin yazgıları üzerindeki etkilerinin ne olduğunu dünyada en iyi bilen kişi olan yaşlı öğretmeni ders vermeye kalktığında, ders kitabını pencereden dışarı fırlatmış; askerlik dersi veren yaşlı general, düşmanın siyah, kendilerinin de kırmızı çizgilerle gösterildiği bir harita üzerinde askeri harekâtları göstermek istediğinde, kâğıdı parçalamış; en kötüsü de -bir prensesin bütün dilleri konuşabilmesi gerektiğinden- kendisine Türkçe öğretmeye çalışan yaşlı öğretmenin gözlüğünü yere atıp üstünde tepinmesi olmuş.

Çar bunları duydukça "Vay, vay!" diye söylenmenin ötesine geçmiş; "Odasına kilitleyin" diye buyurmuş. "Özür di-

leyinceye kadar da ekmek ile sudan başka bir şey vermem.

Bu gibi tehditlerden yılmak yerine prenses ne dese beğenirsiniz: "Beni güldürecek birini gönderinceye kadar ne ekmeğini yiyeceğim, ne de suyunu içeceğim."

Korkan çar olmuş; prensesin kafası kızdığında ne kadar inatçı olduğunu biliyormuş; aslında bu huyunu da kendinden aldığından, bilmemesi olası da değilmiş.

"Bunu yapamaz," demiş ve dosdoğru prensesin odasına gitmiş. Prensesi, yatağına uzanmış, halde bulmuş. "Sevgili kızım," demiş, "şaka yapıyordum; elbette ki sadece ekmek yiyecek, su içecek değilsin, ne istersen yiyebilirsin."

"Teşekkür ederim," demiş prenses. "Ama ben şaka yapmıyorum, söylediğimde ciddiyim. Beni güldürecek birini gönderene kadar bir lokma bile yemeyeceğim. Bu, insanın içini karartan eski sarayda, beni eğitmeye çalışmaktan başka hiçbir şey yapmayan yığınla yaşlı adam ve bir yaşlı kadınla, ikide bir kızıp 'Vay, vay' diyen bir babayla bir arada olmaktan bıktım."

"Ama burası güzel bir saray," demiş çar. "Sana iyi bir eğitim vermek için de elimizden geleni yapıyoruz."

"İyi de, eğitim kadar gülmek de istiyorum," diyen prenses gözyaşlarını tutamayacağını sezerek yüzünü duvara dönmüş, bir sözcük daha etmemiş.

Zavallı çar ne yapsın? Danışmanlarını toplamış, prensesi güldürebilmek için ne yapması gerektiğini sormuş. Danışmanları, devletle ilgili işler sorulsa ne söyleyeceklerini biliyorlarmış da, prensesin eğlenmesi için ne önerebilecekleri konusunda hiçbir şey bilmiyorlarmış. İçlerinden biri, genç bir erkekten söz edecek olmuş; ama çar hemen "Vay, vay!" deyince, susmanın daha doğru olacağını anlayıvermiş.

Bakmış ki danışmanları bir şey söyleyemiyorlar, öğretmenler ile kızının yardımcısını çağırmış, onlara demiş ki: "Kızımı size emanet ettim. Ama hiçbiriniz onun biraz da eğlenmesi gerektiğini düşünmüyorsunuz. Hepinizi zindana atsam haksız mı olurum?"

"Efendimiz," demiş yaşlı öğretmenlerden biri. "Beni palyaço olarak değil, astroloji öğretmeni olarak tuttunuz!"

Ötekiler de eklemişler: "Doğru!"

"Susun!" diye bağırması çar, "Zavallı kızımı öldürüyorsunuz. Şimdi sizlere soruyorum: Bunca bilginin içinde genç bir kızın nasıl güldürülebileceğini bilen biri yok mu?"

Hiçbiri yanıt verememiş. Çar, yardımcı kadına dönerek "Ya sen?" diye bağırması.

"Beni saraya aldığımızda, kızınıza görgü kurallarını öğretmemi istemiştiniz. Eğlenmesi konusundan hiç söz etmediğiniz için, doğal olarak, davranışları üzerine eğildim. Söylememe izin verirseniz, kimse onunla benden daha çok

ilgilenmemiştir. Ona sürekli diyorum ki: 'Bu bir prensesin davranışı değil!' Bunca yıldır, yaptığı ya da söylediği bir şeyi değiştirmesi gerektiğini söylemeden geçirdiğim ne kadar az zaman olduğunu biliyor musunuz?"

"Zavallı çocuk! " demiş Çar. "Değişiklik istemesine hiç de şaşırılmamak gerek. Bilginiz bir yana bırakılırsa, hepiniz aptalsınız. Genç bir kızın, prenses olsa da genç bir kız olduğunu bilen yok mu içinizde?"

Sonuçta, öğretmenler de danışmanlardan daha yararlı olamamışlar. Bunun üzerine çar ülkenin dört bir yanına haber salmış. Prensesi her kim güldürürse, üç çuval altınla ödüllendirilecekti.

Üç çuval altın her gün kazanılmadığından, ülkede anlattıkları öykülerle sevgilerini, karılarını, kocalarını, çocuklarını güldüren ne kadar genç, yaşlı, kadın, erkek varsa saraya akın etmeye başlamış. Birbiri peşi sıra prensesin odasına giriyorlarmış. Odaya girerken hepsi umut doluymuş; ama odaya girdiklerinde, kapının yanında oturan çarın 'Vay, vay!' diye homurdandığını duyduklarında, kapının öbür yanında yaşlı bakıcının asık suratını gördüklerinde, prensesi de altın saçları yastığa yayılmış halde yatakta yatar bulduklarında, anlatmayı düşündükleri eğlenceli öyküleri unutup, kem küm ettikten sonra düş kırıklığıyla odadan çıkıyorlarmış.